

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Euroopan unionin rahoittama. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat ainoastaan tämän tekstin laatijoiden näkemyksiä eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai Euroopan koulutuksen ja kulttuurin toimeenpanovirasto (EACEA) kantaa. Euroopan unioni ja EACEA eivät ole vastuussa niistä.

Kestävyyssarviointityökalu ammatillisille oppilaitoksille

Kestävä kehitys ammatillisessa koulutuksessa ei ole enää sivuteema, vaan se on keskeinen osa oppijoiden valmistamista tulevaisuuteen, joka vaatii vastuullisuutta, joustavuutta ja innovatiivisuutta. **GreenVET-kestävyyssarviointityökalu** on suunniteltu tukemaan kaltaisiasi ammatillisia oppilaitoksia nykyisten kestävän kehityksen käytäntöjen arvioinnissa ja merkityksellisen, mitattavan edistyksen suuntaamisessa.

Tämä työkalu ei ole tarkastus. Se on keskustelun avaaja, suunnittelun kumppani ja väline, joka herättää yhteistä pohdintaa koko oppilaitoksessa. GreenVET Pathway -hankekonsortion kehittämä työkalu on osa Erasmus+-aloitetta, ja sen tarkoituksena on auttaa oppilaitostasi tunnistamaan nykytilanne ja suunnittelemaan, miten se voi edetä kestävän kehityksen polulla.

Miksi käyttää tätä työkalua?

Työkalu tarjoaa jäsennellyn tavan tarkastella kestävän kehityksen kuutta keskeistä osa-aluetta oppilaitoksessasi:

- Koulun arvot ja viestintä
- Opetus ja oppiminen
- Kouluyhteisö ja osallistuminen
- Koulun tilat ja infrastruktuuri
- Verkostot ja kumppanuudet
- Tiimin kehittäminen ja elinikäinen oppiminen

Jokainen näistä osa-alueista sisältää selkeät indikaattorit, jotka auttavat arvioimaan kriittisesti, miten kestävyys on tai voisi olla osa jokapäiväistä toimintaa. Työkalu auttaa tiimejä tunnistamaan **vahvuudet**, **puutteet** ja **toiminnan mahdollisuudet**.

Kenen tulisi käyttää työkalua?

Itsearviointi on arvokkainta, kun se tehdään yhteistyössä. Kokoa ryhmä henkilöstöä eri tehtävistä – opettajia, koulun johtoa, hallintohenkilökuntaa ja mielellään myös opiskelijoiden tai huoltajien edustus. Heidän monipuoliset näkökulmansa rikastuttavat prosessia ja johtavat perustellumpiin johtopäätöksiin.

Miten se toimii?

Jokainen itsearviointin kohta arvioidaan asteikolla 1–5 sen perusteella, kuinka hyvin oppilaitoksesi tällä hetkellä toteuttaa kyseistä kestävän kehityksen indikaattoria käytännössä. Asteikon tarkoituksena on herättää rehellistä ja avointa pohdintaa – ei ole olemassa “oikeita” vastauksia, vaan lähtökohtia kasvuille.

Käytä aikaa jokaisen indikaattorin käsittelyyn. Keskustele avoimesti siitä, mitä jo on käytössä ja mikä on vielä tavoitetasolla. “Muistiinpanot ja toimenpideideat” -osio on yhtä tärkeä kuin itse pisteytys – käytä sitä esimerkkien, viimeaikaisten aloitteiden tai tulevaisuuden tavoitteiden kirjaamiseen.

Arviointitasot	Kuvaus	Pisteet
1 Ei vielä aloitettu	Tällä alueella ei ole tällä hetkellä toimintaa tai tietoisuutta. Se ei välttämättä ole vielä tiimin tai oppilaitoksen agendalla.	0p
2 Aloitettu, vaatii suunnittelua	Jonkin verran tietoisuutta tai kiinnostusta on olemassa. Alustavia keskusteluja tai toimenpiteitä on ehkä aloitettu, mutta rakenteellista suunnitelmaa tai konkreettista toimintaa ei ole vielä.	1p
3 Kehittymässä	Konkreettisia askeleita otetaan. Pilottitoimintoja tai varhaisia toteutuksia on olemassa, ja käytäntöjen vahvistamista suunnitellaan parhaillaan.	2p
4 Toteutettu	Indikaattori on aktiivisesti sisällytetty koulun toimintaan tai järjestelmiin. Käytännöt ovat johdonmukaisia, näkyviä ja alkavat tuottaa tuloksia.	3p
5 Täysin integroitunut	Käytännöstä on tullut osa koulun kulttuuria ja identiteettiä. Se on jatkuvaa, sitä arvioidaan säännöllisesti, ja kouluyhteisö ymmärtää ja tukee sitä laajasti.	4p

Kokonaisarvioinnin tulosten tulkinta

Käytä kokonaistulosta (enintään 228 pistettä) saadaksesi käsityksen siitä, missä vaiheessa oppilaitoksesi on kestävän kehityksen polulla. Muista, että tämä on työkalu kasvuun, ei arviointiin.

Piste-määrä	Kestävän kehityksen vaihe	Tulkinta
228	Erinomaisuuden malli	Oppilaitoksesi on sisällyttänyt kestävän kehityksen syvällisesti kaikkiin osa-alueisiin. Jaa käytäntöjäsi ja inspiroi muita!
182-227	Vahva perusta	Selkeää edistystä on havaittavissa. Syvennä toimintaasi edelleen ja mieti, kuinka käytännöt voidaan tehdä entistä systemaattisemmiksi ja yhteisölähtöisemmiksi.
125-181	Matkalla eteenpäin	Hyviä käytäntöjä on nousemassa esiin. Keskity heikompien alueiden vahvistamiseen ja aloitteiden yhdistämiseen yhtenäisemmäksi strategiaksi.
68-124	Aloitusvaihe	Olet aloittamassa matkaa. Luo vauhtia asettamalla etusijalle suunnittelu, tietoisuuden lisääminen ja koko kouluyhteisön osallistaminen.
0-67	Tutkimusvaihe	Uusi alkua. Käytä tämä mahdollisuus uusien mahdollisuuksien kuvittelemiseen, monipuolisten äänten mukaan kutsumiseen ja selkeän toimintavision asettamiseen.

Vinkkejä harkittuun pisteytykseen

- Hyödynnä "Muistiinpanot ja toimenpideideat" -osiota runsaasti – se on usein keskustelun antoisin osa.
- Keskity näyttöön ja esimerkkeihin, mutta älä anna dokumentaation puutteen estää pisteytystä, jos käytännöt ovat tunnettuja ja kehittymässä.
- Muista: rehellisyys tukee kasvua. On parempi antaa 2 pistettä ja tietää seuraava askel kuin 4 pistettä ilman selkeyttä vaikutuksista.

Milloin työkalua tulisi käyttää?

Käytä työkalua **kestävän kehityksen suunnittelun alussa**, jotta saat selkeän kuvan nykytilanteesta. Palaa siihen uudelleen **6–12 kuukauden kuluttua** arvioidaksesi edistystä ja päivittääksesi prioriteetteja. Tämän prosessin säännöllinen toistaminen voi auttaa luomaan vahvan jatkuvan parantamisen kulttuurin.

Mitä tapahtuu arvioinnin jälkeen?

Arvioinnin lopussa on tilaa loppupohdinnalle:

- Mitkä ovat **keskeiset vahvuutemme**?
- Missä ovat **suurimmat kasvun mahdollisuudet**?
- Mitkä ovat **kolme tärkeintä prioriteettiämme** tulevalle vuodelle?

Tämä yhteenveto voi toimia pohjana tiimikeskusteluille, sisäiselle raportoinnille tai jopa rahoitushakemuksille ja ulkoiselle viestinnälle.

Kasvun väline

Tämä itsearviointi on vain yksi osa laajempaa sitoutumista. Se tukee oppilaitoksia paitsi mittaamisessa myös kasvussa, järjestelmien, suhteiden ja käytäntöjen kehittämisessä, jotka ovat linjassa ympäristövastuun ja yhteisön hyvinvoinnin arvojen kanssa.

Lisätietoa GreenVET Pathway -hankkeesta ja lisäresursseja löydät osoitteesta:

www.green-vet.eu

Linkki laajempaan [itsearviointityökaluun](#) (englanninkielinen).

Kestävyyssarviointityökalu ammatillisille oppilaitoksille

Tämä itsearviointityökalu on tarkoitettu ammatillisille oppilaitoksille nykyisten kestävän kehityksen käytäntöjen arvioimiseen ja edistymisen seuraamiseen kuuden keskeisen teeman osalta.

Arviointiasteikko:

- 1 - Ei vielä aloitettu
- 2 - Aloitettu, vaatii suunnittelua
- 3 - Kehittymässä
- 4 - Toteutettu
- 5 - Täysin integroitunut

GreenVET Pathway -hankeconsortion kehittämä työkalu.

Erasmus+ 2023-1-DE02-KA220_VET-000157144

Lisätietoa: <https://www.green-vet.eu/>

Koulun arvot ja viestintä

	1	2	3	4	5
Kestävä kehitys on sisällytetty koulun toiminta-ajatukseen ja visioon.					
Koulun johto tukee julkisesti kestävän kehityksen tavoitteita.					
Koulun laajuiset linjaukset heijastavat ympäristöllistä, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä.					
Kestävän kehityksen viestit näkyvät kaikessa koulun viestinnässä.					
Opiskelijat ja henkilökunta luovat yhdessä kestävyteen liittyvää viestintää.					
Edistymisestä kestävän kehityksen tavoitteissa raportoidaan säännöllisesti ja avoimesti.					
Koulun perehdytysmateriaaleissa opiskelijoille ja henkilökunnalle viestitään selkeästi kestävän kehityksen arvoista.					
Kestävän kehityksen periaatteet on sisällytetty koulun sääntöihin ja käyttäytymisodotuksiin.					
Kestävyys nostetaan säännöllisesti esiin koulun uutiskirjeissä, verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.					
Opiskelijat osallistuvat kestävän kehityksen visuaalisen viestinnän suunnitteluun (esim. julisteet, kampanjat).					

Muistiinpanot / Toimenpideideat:

Opetus ja oppiminen

	1	2	3	4	5
Kestävän kehityksen teemat on integroitu kaikkiin oppiaineisiin ja koulutusohjelmiin.					
Opiskelijat osallistuvat kestävyteen keskittyvään projektipohjaiseen oppimiseen.					
Oppijoita rohkaistaan pohtimaan kriittisesti kestävän kehityksen haasteita.					
Käytännön kestävyystaidot on sisällytetty ammatilliseen koulutukseen.					
Opettajat tekevät yhteistyötä suunnitellakseen poikkitieteellisiä kestävyteen liittyviä oppitunteja.					
Opiskelijoiden arvioinneissa huomioidaan kestävän kehityksen osaamiset ja toimenpiteet. Oppimisessa painotetaan systeemijattelua ja globaalia kansalaisuutta suhteessa kestävyteen.					
Opettajat hyödyntävät todellisia kestävyysaasteita ongelmanratkaisun ja innovoinnin tukena.					
Koulu arvioi ja päivittää oppimateriaaleja vastaamaan nykyisiä kestävän kehityksen trendejä.					
Digitaalisia työkaluja käytetään kestävyteen liittyvien simulaatioiden, suunnittelun tai tutkimisen tukena.					
Opiskelijoiden oppimisportfoliot sisältävät kestävyteen keskittyviä pohdintoja ja projekteja.					

Muistiinpanot / Toimenpideideat:

Kouluyhteisö ja osallistuminen

	1	2	3	4	5
Henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat kestävän kehityksen suunnitteluun ja päätöksentekoon.					
Kestävän kehityksen kerhot tai toimikunnat ovat aktiivisia ja osallistavia.					
Monipuoliset äänet (opiskelijat, henkilöstö, vanhemmat) tulevat kuuluviin kestävyteen liittyvässä työssä.					
Juhlat ja tapahtumat edistävät jaettua vastuuta kestävästä kehityksestä.					
Koko koulussa vallitsee ympäristö- ja sosiaalisen vastuun kulttuuri.					
Opiskelijoiden vetämiä kestävyteen liittyviä aloitteita tuetaan ja tunnustetaan.					
Vanhemmat ja huoltajat kutsutaan mukaan kehittämään tai osallistumaan koulun kestävän kehityksen aloitteisiin.					
On olemassa "vihreä lähettiläs" -järjestelmä opiskelijoiden vertaistoiminnan tueksi.					
Kestävyyskäytäntöjä (esim. ympäristöystävälliset lounaat, jätteiden lajittelu) vahvistetaan koulun arjen rutiinien kautta.					

Muistiinpanot / Toimenpideideat:

Koulun tilat ja infrastruktuuri

	1	2	3	4	5
Energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian ratkaisuja on otettu käyttöön.					
Vedenkulutusta seurataan ja vähennetään aktiivisin toimin.					
Jätteitä vähennetään, hyödynnetään uudelleen ja kierrätetään systemaattisesti.					
Koulussa käytetään ympäristöystävällisiä materiaaleja ja tuotteita.					
Vihreitä alueita tai koulupuutarhoja hyödynnetään oppimisessa ja biodiversiteetin tukemisessa.					
Liikkumista koskevat käytännöt kannustavat vähäpäästöisiin kulkutapoihin.					
Hankintakäytännöissä asetetaan etusijalle kestävät ja eettisesti tuotetut tuotteet.					
Sisäilman laatua, valaistusta ja lämpöolosuhteita seurataan kestävyysnäkökulmasta.					
Ympäristöauditointeja tai ekosertifiointeja hyödynnetään infrastruktuurin kehittämisen ohjaamisessa.					

Muistiinpanot / Toimenpideideat:

Verkostot ja kumppanuudet

	1	2	3	4	5
Koulu tekee yhteistyötä paikallisten yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa kestävän kehityksen edistämiseksi.					
Opiskelijat osallistuvat yhteisölähtöisiin kestävän kehityksen projekteihin.					
Koulu on mukana paikallisissa, kansallisissa tai kansainvälisissä kestävän kehityksen verkostoissa.					
Kumppanuudet tukevat käytännön oppimista ja innovaatioita kestävän kehityksen alalla.					
Ulkopuolisia asiantuntijoita kutsutaan rikastuttamaan kestävän kehityksen opetusta.					
Yhteisiä kestävän kehityksen kampanjoita tai tapahtumia järjestetään kumppaneiden kanssa.					
Alumneja osallistetaan esikuviksi tai mentoreiksi kestävyysliittävillä urapoluilla.					
Koulu osallistuu paikallisiin tai alueellisiin politiikkakeskusteluihin kestävän kehityksen kasvatuksesta.					
Yhteisiä kestävän kehityksen hankkeita (esim. vihreä yrittäjyys, nuorisoforomit) käynnistetään yhdessä kumppaneiden kanssa.					

Muistiinpanot / Toimenpideideat:

Tiimin kehittäminen ja elinikäinen oppiminen

	1	2	3	4	5
Henkilöstö saa säännöllistä koulutusta kestävästä kehityksestä ja kestävä kehityksen kasvatuksesta (ESD).					
Ammatillinen kehittyminen tukee innovaatioita kestävä kehityksen opetuksessa.					
Opettajat ja henkilöstö pohtivat omia kestävä kehityksen käytäntöjään.					
Vertaistukeen ja mentorointiin kestävyteen liittyen kannustetaan.					
Koulu tukee henkilöstön osallistumista kestävyteen keskittyviin verkostoihin tai konferensseihin.					
Tiimin kestävä kehityksen osaamisen kehittämiseksi on olemassa pitkän aikavälin strategia.					
Kestävyysoppiminen on osa henkilöstön kehityskeskusteluja tai ammatillisia kehityssuunnitelmia.					
Henkilöstölle on varattu jäseneltyä aikaa pohtia ja jakaa kestävyteen liittyviä opetuskäytäntöjä.					
Koulu tarjoaa mikrotutkintoja tai sisäisiä koulutuksia ESD-teemoista.					
Kestävä kehityksen lukutaito tunnistetaan keskeiseksi ammatilliseksi osaamiseksi kaikissa henkilöstörooleissa.					

Muistiinpanot / Toimenpideideat:

Yleinen pohdinta ja seuraavat askeleet

Mitkä ovat keskeiset vahvuutemme kestävän kehityksen osalta?

Missä näemme suurimmat kasvun mahdollisuudet?

Kolme ensisijaista toimenpidettä seuraavien 6–12 kuukauden aikana:

